

co uvedeno, vysvítá také ze společné zprávy stálého výboru sněmovny a stálé komise panské sněmovny, v níž se odůvodňuje nynější znění zákona oproti předloze, v níž místo slova »sind« stálo slovo: »können«. Vrchní soud zemský však nešetřil tohoto předpisu a vydal své usnesení, aniž vyžádal si vyjádření jak v § 31 poslední odstavec j. n. nařízeno.

Čís. 732.

Z toho, že banka vyplatila akkreditovanou kupní cenu, ač předložený nákladní list nebyl označen jako duplikát, neplyne ještě její zodpovědnost za to, že vyplatila peníze na padělek nákladního listu.

(Rozh. ze dne 26. října 1920, Rv II 217/20.)

Žalující firma koupila prostřednictvím Alfreda K-a zboží s tím ujednáním, že zboží bude dodáno, jakmile bude složen u žalované banky akkreditiv, znějící na jméno Alfreda K-a, a splatný proti předložení duplikátu nákladních listů na zakoupené zboží. Žalující dle úmluvy akkreditovala u žalované banky kupní cenu, již pak banka vyplatila Alfredu K-ovi proti předložení dvou nákladních listů, jež však nebyly označeny jako »duplikát«. Později se zjistilo, že žalobkyně stala se obětí podvodu Alfreda K-a a že žádné zboží odesláno nebylo. Žalobkyně domáhala se na žalované náhrady škody, ježto vyplatila peníze proti příkazu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. Důvody: Otázku, zda jest označení nákladního listu jako »duplikát« podstatnou náležitostí, jest zodpověděti kladně. Podle § 61 odstavec pátý žel. dopr. ř. jest dráha povinna, by k žádosti odesílatele potvrdila příjem zásilky na duplikátě nákladního listu, jí zároveň s nákladním listem předloženém, a jest duplikát nákladního listu označiti jako duplikát. Vystavení duplikátu jest na nákladním listu razítkem potvrditi. Toto zákonné ustanovení má nejen ten význam, že může odesílatel za dopravy jinak se zbožím disponovati, nýbrž proti předložení duplikátu nákladního listu kupní cenu za zboží ihned po odevzdání zboží dráze a potvrzení dráhou na duplikátě u banky, u níž má kupitel akkreditiv, vyzvednouti. V takovém případě tvoří duplikát nákladního listu důkaz jak pro příjemce kupní ceny, tak i pro vyplácející bankovní ústav. Zákon výslovně vyžaduje, aby listina ta byla označena jako »duplikát«. V tomto případě bylo také výslovně ujednáno, že se kupní cena má vyplácet proti »duplikátu« nákladních listů, a má tedy duplikát pro vyplácející banku vlastnost cenného papíru. Postrádá-li tedy listina označení jako duplikát, neodpovídá zákonnému předpisu a nelze ji proto považovati za listinu, tvořící důkaz o tom, že úmluvě bylo vyhověno. Byla-li tedy — jako tomu jest v tomto případě — tato listina (nákladní list) padělána a vyplatila-li banka peníze přes to, že nebyl nákladní list označen jako »duplikát«, zavinila banka, nezachovavši zákonných předpisů, výplatu akkreditovaných peněz a jest povinna obnos vyplacený nahraditi. Na tom ničeho nemění se tím, že v praxi se neběře dle posudku znalců z oboru bankovníctví na to žádného ohledu, zda označení jako duplikát na nákladním listu jest připsáno čili nic, ba, že banky dokonce veškeru zodpovědnost ohledně pravosti a platnosti nákladních listů odepírají a to, i když to stranám sdělí. Neboť obchodní zvyklost nemůže zá-

konného předpisu měniti. Zákon se neřídí podle praxe obchodních zvyklostí, nýbrž tato musí býti v souhlasu se zákonnými předpisy. Banka byla povinna, by okolnost, zda nákladní list je opatřen doložkou »duplikát«, zkoumala i proto, že, jak zkušenost učí, právě nedostatek podružných jinak náležitostí, pouhé maličkosti jsou s to, by přispěly ku zjištění padělku. Uvádějí-li znalci, že označení »duplikát« je lhostejno a že banky odmítají předem ručení za pravost listin, jim předložených, dlužno jen ještě podotknouti, že jednak jde tu o zákonnou náležitost, kterou banka nemůže vyloučiti, jednak prohlášení o neručení za pravost nemůže býti závazným všeobecně, nýbrž jen tehdy, když v tom kterém případě druhý smluvník dá výslovně nebo mlčky k tomu svolení. V případě, o který se jedná, takováto výslovná nebo mlčky se stavší dohoda nebyla ani tvrzena. Žalovaná banka jednala tudíž neopatrně a musí nésti toho důsledek (článek 282 obch. zák.). O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil z týchž důvodů.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil soudu první stolice, by řízení doplnil a pak znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Přehlédnutí toho, že předložené nákladní listy nebyly označeny jako duplikáty, není takovým pochybením a zanedbáním povinné péče, jež by za všech okolností žalovanou banku zavazovalo k zaplacení požadované částky, nanejvýš vezme-li se ohled na posudky znalců jak z oboru železničního, tak i z oboru bankovního. Z úvahy, že pouhé opomenutí poznámky »duplikát« by asi nemělo takového dalekosáhlého významu, kdyby předložené nákladní listy byly pravé, plyne, že na tom jediném základě, že schází označení nákladních listů jako duplikátův nelze bezpečně a správně při této rozhodovati. Předepsáno jest výslovné označení duplikátů jako takových §em 61, odstavec pátý, dopr. ř. žel. Prováděcí předpis odst. II. k § 61 dopr. ř. žel. stanoví, jak odesílatelem vyplněný duplikát vypadati a co obsahovati má. Z ostatního obsahu §u tohoto však jde na jevo, že vlastní účel duplikátu je ten, aby odesílatel měl legitimaci jako odesílatel a mohl po případě zásilkou, pokud adresátovi vydána nebyla, nakládati nebo ji jinam, než původně zamýšlel, dirigovati. Okolnost, že banka přehlédla, že na předložených jí dvou nákladních listech schází označení jich jako duplikátů, nestačí tedy o sobě k tomu, aby žalobě vyhověno býti mohlo. Není však proveden důkaz a zjištění okolností důležitých pro posouzení, zda snad banka při vyřizování tohoto obchodu nedopustila se jiných žalobcem tvrzených neopatrností, zda totiž, znajíc již jeden nedostatek předložených listin (nákladní listy bez označení jako duplikáty) nevyplatila peníze Alfrédu K-ovi na rychlo mimo úřední hodiny přes varování a upozorňování ji došlá. Okolnosti tyto, kdyby zjištěny byly, spolu s tím, co dosud jest zjištěno o nedbání předepsané náležitosti duplikátů, mohly by po případě býti rozhodnými pro úsudek, zda z celého jednání žalované nevyplývá, že nezachovala tu péči, kterou jako obchodník při vyřizování příkazů svých komitentů měla zachovati.